

Komunikat Jury konkursu „Najważniejsze wydarzenie w dziejach mojej społeczności. Świadkowie i świadectwa”

Trzeci konkurs w programie „Historia Bliska”, kierowany do młodzieży szkół średnich, którego temat brzmiał „Najważniejsze wydarzenie w dziejach mojej społeczności. Świadkowie i świadectwa”, został ogłoszony przez Fundację im. Stefana Batorego i Ośrodek KARTA we wrześniu 1998.

Ten konkurs cieszył się największym zainteresowaniem. Napłynęło 789 prac z 428 szkół 235 miast całej Polski. W konkursie wzięło udział 1435 uczniów, którym — tak jak w latach poprzednich — udało się namówić do współpracy kilka tysięcy osób ze starszych pokoleń. Większość uczestników próbowała swych sił po raz pierwszy, chociaż są także trzykrotni laureaci.

Plon tegorocznego konkursu jest bogatszy nie tylko pod względem liczby i objętości nadesłanych prac; znacznie bardziej wyrównany był poziom obecnego finału, w którym znalazło się dwukrotnie więcej prac niż w latach ubiegłych.

Temat trzeciego konkursu okazał się wyjątkowo inspirujący. Autorzy — sięgając do dokumentów zachowanych w domowych szufladach, w zbiorach szkolnych, parafialnych, niekiedy w archiwach państwowych, do gazet, zdjęć, a przede wszystkim do pamięci uczestników i świadków wydarzeń — często wnikliwie analizowali doświadczenia bliskiej sobie społeczności w XX wieku, wybierali wydarzenia o wielkim dla niej znaczeniu i wyczerpująco je prezentowali.

Pojawiła się niezwykła panorama tematów: od walki o polskość pod zaborami czy wydarzeń I wojny światowej; przez II wojnę — pacyfikacje wsi, deportacje, zbrojny opór; po „solidarnościowe” podziemie w stanie wojennym, wizyty Papieża czy dolnośląską powódź w 1997 roku.

Posłużono się różnymi formami zapisu — wiele prac to prezentacje multimedialne czy filmy wideo, wykonane często w sposób bardzo umiejętny.

Dzięki zebranim świadectwom i będącym dziełem uczniów opracowaniom, nieraz obszernym i wnikliwym, konkurs wzbogacił wiedzę o Polsce XX wieku. Prace dopełnią kolekcję „Historii Bliskiej” w Ośrodku KARTA.

Dwuetapowe Jury nominowało prace do nagród i wyróżnień.

Jury Nominujące stanowili: Agnieszka Gleb (Ośrodek KARTA), Zofia Kozłowska (Polskie Towarzystwo Historyczne), Hanna Pańska (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN), Włodzimierz Mędrzecki (Instytut Historii PAN), Tadeusz Wolsza (Instytut Historii PAN).

O ostatecznej nominacji 73 prac i podziale nagród zadecydowało Jury Finałowe, w składzie: Anna Radziwiłł, Włodzimierz Borodziej, Zbigniew Gluza, Marcin Kula i Andrzej Paczkowski. Przyznano 16 nagród zespołowych i 11 indywidualnych trzech stopni, 24 wyróżnienia zespołowe i 22 indywidualne dwóch stopni oraz 53 wyróżnienia książkowe. W sumie nagrodzono 247 uczniów (w tym 97 — książkami, wysyłanymi pocztą). Przyznano również 7 nagród dla opiekunów prac, a także 62 wyróżnienia dla pozostałych opiekunów prac wyróżnionych i nagrodzonych.

Jury przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

Nagrody zespołowe

I 3000 Katarzyna Czech, Barbara Olechowska, Patrycja Raczkowska, Sylwia Wojciechowska z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za pracę „W 47 na Zachód nas powieźli. Deportacja Łemków” (opiekun pracy Stefan Dudra)

II 2000 Agnieszka Płonka, Tomasz Płonka z II LO im. Konstytucji 3 Maja i Liceum Muzycznego w Krośnie za pracę „Wizyta Jana Pawła II na Podkarpaciu w 1997” (Elżbieta Longosz)

II 2000 Adam Sekula, Marcin Bis, Adam Malik z Zespołu Szkół Rolniczych w Oleszycach za „Okruchy wspomnień... Sucha Wola w gminie Oleszyce zwierciadłem losów mieszkańców pogranicza w mijającym stuleciu” (Helena Bartkowiak)

II 2000 Paweł Czekierda, Marcin Frankowski z Zespołu Szkół Budowlanych w Międzyrzeczu za „Protest — czyli o tym, jak mieszkańcy Międzyrzecza i okolic atomowego śmietnika u siebie nie chcieli” pod koniec lat 80. (Sewer Wawrzyszko)

II 2000 Katarzyna Apolinarska, Marlena Borowiak, Anna Kubach, Katarzyna Zielińska z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za „Czerwone złoto. Narodziny i rozwój Huty Miedzi Głogów” (Stefan Dudra)

II 2000 Karina Chochowska, Elżbieta Chomicz, Wioletta Szostak, Joanna Zaremba z I LO im. Mickiewicza w Górze Śląskiej za pracę „Coś się kończy, coś zaczyna...” — panoramę losów przesiedleńców ze Wschodu — osadników na Ziemiach Zachodnich (Robert Dembiński)

II 2000 Aleksandra Palka, Ewa Tupalska z II LO w Augustowie za pracę „W 41 nas Matko na Sybir wywieźli...” — opracowanie zesłańczego dziennika rodziny Krzywińskich (Danuta Kaszlej)

II 2000 Ewelina Szaranik, Joanna Szczygielska z LO im. Kościuszki we Włodawie za pracę „Śladami mrocznej zbrodni” — historyczne śledztwo w sprawie śmierci ks. Marcelego Weissa w 1940 roku (Joanna Uryniuk)

II 2000 Łukasz Karolak, Anna Kauczor z Zespołu Szkół im. Kilińskiego w Krapkowicach za pracę „Rzeka musi wylać” — przedstawienie zmagania mieszkańców Krapkowic z powodzią w 1997 roku (Ireneusz Antoszek)

II 2000 Izabela Niedzielska, Aneta Łysiak z Zespołu Szkół Zawodowych w Tarnobrzegu za pracę „Noc Apokalipsy” — historię budowy i zniszczenia kaplicy w Chodkowie na przełomie lat 60. i 70. (Benedykt Budziło)

III 1400 Joanna Zdunek, Andrzej Szkuat z Zespołu Szkół nr 2 w Lubartowie za „Wielką historię małej wioski” — rekonstrukcję wydarzeń z pacyfikacji wsi Jamy w 1944 roku (Anna Lipka)

III 1400 Monika Gawor, Katarzyna Kowalczyk, Mikołaj Żelewski z I LO im. Kopernika w Gdańsku za „Relacje z oka cyklonu...” — opowieść o działalności młodzieży w okresie stanu wojennego (Andrzej Daszke)

III 1400 Alicja Cykalewicz, Marcelina Lechicka, Anna Rogińska z LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę „Fama niesie...” o historii szczecińskiego festiwalu i jego znaczeniu dla życia miasta na przełomie lat 60. i 70. (Dariusz Okoń)

III 1400 Karolina Komorowska, Katarzyna Wyrobek, Jacek Legierski z I LO im. Goszczyńskiego w Nowym Targu za pracę „Dzień 13 grudnia 1981 w Nowym Targu we wspomnieniach internowanych” (Ludmiła Figiel)

III 1400 Daria Kłosowska, Piotr Kornak z XII LO w Szczecinie za pracę „Władza, Kościół, opozycja — 1–3 maja 1984 w Szczecinie” (Maciej Kopeć)

III 1400 Anna Woś, Magdalena Żbikowska z I LO w Dobrym Mieście za „Dzień powszedni dobromieszczanina, czyli rzecz o początkach Dobrego Miasta po II wojnie” (Renata Filipkowska)

Nagrody indywidualne

I 2000 Agnieszka Poznańska z LO przy Zespole Szkół Zawodowych im. Kwiatkowskiego w Dębicy za pracę „Święty Schimek. Legendy i fakty” (Joanna Dymitrowska)

II 1500 Katarzyna Dudek z LO im. Kopernika w Żywcu za pracę „Dawne domy i wioska na dnie — powstanie jeziora Żywieckiego” w latach 60.

II 1500 Marcin Paszek z II LO im. Króla Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za rekonstrukcję działalności w okresie okupacji oraz powojennych losów członków organizacji podziemnej „Rota” (Irena Anuszek)

II 1500 Jakub Krzych z LO im. Kościuszki w Lubaczowie za pracę „6 km od końca świata. Obóz pracy w Płazowie” z okresu II wojny światowej (Janusz Grechuta)

III 1000 Michał Moch z VI LO im. Śniadeckich w Bydgoszczy za pracę „5 minut dla Bydgoszczy” — gazetę poświęconą wydarzeniom 19 marca 1981 (Nel Powel)

III 1000 Anna Obiedzińska z Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za pracę „Zachodnioeuropejski Dzik Zachód, czyli budowa polskości w powojennym Szczecinie” (Zofia Pióro)

III 1000 Krzysztof Fokt z Zespołu Szkół Licealnych w Zgorzelcu za pracę „Zmiana warty... czyli jak podglądałem narodziny miasta” — opis konfliktów na tle narodowościowym i integrowania się społeczności Zgorzelca w 1945 roku (Magdalena Siemaszko)

III 1000 Beata Kolarz z LO im. gen. Andersa w Lesku za pracę „Zwycięstwo wiary nad władzą, czyli historia powstania kościoła w Nowosiółku w 1975 roku” (Józefa Basak)

III 1000 Anna Maria Kozłowska z Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Goniądzu za pracę „Goniądz — cień historii” — dramat miasta w czasie II wojny światowej (Jacek Olszyński)

III 1000 Dawid Józwicki ze Społecznego LO w Gliwicach za pracę „Pierwsza polska barbórka”, dokumentującą narodziny górniczego święta w odrodzonej Polsce (1919) (Grzegorz Szynkler)

III 1000 Joanna Krzewska z Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za pracę „Odbudowa Kościoła Mariackiego w Chojnie jako symbol pojednania między narodami Polski i Niemiec” pod koniec lat 80. (Zofia Pióro)

Wyróżnienia zespołowe

I wyróżnienia (800 zł)

Maria Niedźwiecka, Aneta Grzybowska z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Augustowie za „Radość spóźnionej niepodległości — Augustów listopad 1918 – lipiec 1919” (Maria Zawistowska)

Małgorzata Kołodziejska, Anna Słowińska z XXXI LO w Łodzi za „Memento” — historię obozu koncentracyjnego dla dzieci w Łodzi i rekonstrukcję losów jego więźniów po wojnie (Anna Nowak)

Katarzyna Czyżewska, Marta Jasińska, Anna Korniluk, Urszula Szatałowicz z Zespołu Szkół Handlowo-Ekonomicznych im. Kopernika w Białymstoku za pracę „Ostatnia droga” — o zagładzie Żydów białostockich (Andrzej Smolarczyk)

Katarzyna Szczypior, Emilia Chojnowska, Agnieszka Kalinowska, Anna Szałkowska, Magdalena Martyn, Przemysław Łeppek, Aleksandra Kędziora, Szymon Kowalski, Karolina Skibicka, Sylwia Markiewicz z II LO im. Króla Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za pracę „Stan wojenny — jego reperkusje w grudziądzkim «Sobieskim»” (Irena Anuszek)

Elżbieta Kosiorek, Magdalena Jakiel z LO im. Chełmońskiego w Łowiczu za pracę „Zaginiony świat Zduńskiej” o żydowskiej społeczności Łowicza w czasie II wojny światowej (Krzysztof Kaliński)

Natalia Klimecka, Katarzyna Koroniak, Paulina Ratajczak, Ewa Talikowska, Karolina Wiśniewska z VIII LO im. Mickiewicza w Poznaniu za pracę „Ósemka wojownicza i

zbuntowana” — pokazującą postawy młodzieży własnej szkoły w okresie stanu wojennego (Maria Magdziarek)

Edyta Bartnik, Łukasz Nowosad, Grzegorz Szynek z Zespołu Szkół Elektrycznych im. gen. Kaliskiego w Zamościu za pracę „Renowacja zamojskiej Starówki i rozwój miasta na tle wydarzeń roku 1980” (Maria Mianowska)

Anna Mańkowska, Agnieszka Wierzbica, Michał Oćwieja z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę „Wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Szczecinie 1987” (Dariusz Okoń)

Paulina Kuźmo, Jacek Szczykowski z Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za pracę „Byłeś wśród nas, Opoko Kościoła” — obraz wizyty Jana Pawła II w Szczecinie w 1987 roku (Zofia Pióro)

II wyróżnienia (dyktafony)

Ewelina Cembolista, Katarzyna Bielska, Blanka Bojarska z LO im. Mieszka I w Zawadzkiem za pracę „Powrót Zawadzkiego do Polski” w 1945 roku (Arkadiusz Baron)

Łukasz Szybka, Anna Roszyk z Zespołu Szkół Rolniczych w Słupi pod Kępem za pracę „Krwawa noc kępińska” o zbrodni dokonanej na grupie partyzanckiej w okresie stalinowskim (Jolanta Mierzwa)

Magdalena Doczyk, Paulina Jasińska, Karolina Puto, Justyna Wesołowska z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 w Gdańsku-Wrzeszczu za próbę porównania przygotowań do wizyt Jana Pawła II w Gdańsku w latach 1987 i 1999 i ich znaczenia w historii regionu (Eugenia Apanowicz)

Tomasz Borkowski, Artur Śmietanka z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w Łukowie za pracę „Inni heloci” — o zagładzie Żydów łukowskich (Krzysztof Okliński, Renata Zdanikowska)

Vida Baranowska, Grażyna Birgiel, Rita Anna Szlauzys, Anna Żukowska z LO z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku za pracę „Ojczyzna cię wzywa, syneczku...” pokazującą wpływ dramatycznych wydarzeń w Wilnie w styczniu 1991 na litewską społeczność w Polsce (Irena Bobin)

Karolina Przybysz, Sylwia Pawłowska z LO im. Piłsudskiego w Garwolinie za pracę „Tego się nie da zapomnieć — pacyfikacja Wanat” w czasie II wojny światowej (Ewa Gałązka)

Sebastian Krystyan, Iwona Głaszczka, Darek Głaszczka z Zespołu Szkół im. Bohaterów Westerplatte w Garwolinie za pracę „Wanaty — miejsce martyrologii Polaków” w czasie II wojny światowej (Stefan Baran)

Bernadetta Mikos, Katarzyna Buczek, Krzysztof Szybała z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Dębicy za pracę „Miłosierdzie Boże” — o budowie kościoła w Dębicy na przełomie lat 70. i 80.

Maciej Oksiuta, Artur Szewczul z Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku za pracę „Wojewódzki Urząd Informacji i Propagandy w okresie referendum w 1946 i wyborów do Sejmu” (Ryszard Zimnoch)

Katarzyna Myszakowska, Justyna Szurek z III LO im. Kopernika w Kaliszu za pracę pokazującą dramatyczne wydarzenia w ich mieście w 1914 roku (Sławomir Przygodzki)

Magdalena Bąk, Patrycja Staś z Zespołu Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Cieszynie za pracę „Powstanie brenieńskiego ruchu oporu i jego wpływ na losy mieszkańców wsi w okresie II wojny światowej” (Danuta Pająk)

Bartosz Kobiernik, Tomasz Nosowski, Radosław Przypis, Piotr Walania z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Zielonej Górze za rekonstrukcję zdarzeń związanych z rozruchami społecznymi w Zielonej Górze w roku 1960 (Agnieszka Siembida)

Karolina Błaszczyk, Agnieszka Majowicz, Aleksandra Żółcińska z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Grudziądzu za pracę „Grudziądz w XX wieku. Wielkie migracje” (Marek Szajerka)

Konrad Masternak, Magdalena Marszewska, Artur Morawiec, Marek Grześkowiak z I LO im. Broniewskiego w Bełchatowie za pracę „Skazani przez Waniuchę” o grupie trzynastoletków

skazanych za przynależność do organizacji konspiracyjnej w początkach lat 50. (Maciej Kolenda)

Stanisław Skrzypek, Mikołaj Tyszkowski z LO im. ppłk. Zbigniewa Kiedacza w Luboniu za pracę „Patriotyzm czy kosmopolityzm. Patron czy sponsor? ” — rekonstrukcję losów patrona szkoły (Kazimierz Urbański)

Wyróżnienia indywidualne

I wyróżnienia (400 zł)

Paweł Kozyra z III LO w Zamościu za pracę „Potomnym ku refleksji” — opracowanie wspomnień dziadka z okresu 1944–47 (Teresa Szostak)

Agnieszka Rój z LO im. ONZ w Biłgoraju za pracę „Paweł Adamiec — nauczyciel i działacz społeczno-kulturalny w Łukowej” (Dorota Kleban)

Anna Misiukiewicz z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę „W imię ideałów” — historię bydgoskiej działaczki „Solidarności” w okresie stanu wojennego (Piotr Liedke)

Bartłomiej Stępień z I LO im. Słowackiego w Oleśnicy za „Ich nową małą ojczyznę” o powstawaniu społeczności Dobroszyc w 1945 roku (Elżbieta Haglauer-Jóźwiak)

Piotr Koziorowski z VIII LO im. Mickiewicza w Poznaniu za pracę pokazującą opór i działalność konspiracyjną SKOS-u w jego szkole w stanie wojennym (Maria Magdziarek)

Ewelina Cimek z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za „Mój drugi brzeg” — obraz środowiska dawnych działaczy głogowskiej „Solidarności” po 1989 roku (Stefan Dudra)

Milena Ciara z Zespołu Szkół im. Bohaterów Westerplatte w Garwolinie za opis początków Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici” na pobliskim terenie przed II wojną światową (Ewa Toporkiewicz)

Tomasz Budka z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kołobrzegu za pracę pokazującą początki osadnictwa w Ustroniu Morskim i kształtowanie się nowej społeczności tej miejscowości po II wojnie światowej (Małgorzata Jasińska)

Sylwia Kargol z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za rekonstrukcję wydarzeń w Lubinie w okresie stanu wojennego (Stefan Dudra)

Aneta Ozga z Zespołu Szkół Zawodowych im. Bohaterów Września 1939 w Kolbuszowej za pracę „Abyśmy byli jedno” o jednoczącym parafian Woli Raniżowskiej wyniesieniu przedstawiciela lokalnej społeczności do godności biskupiej w 1997 roku (Grażyna Pełka)

Elwira Tylska z IV LO im. Baczyńskiego w Słupsku za pracę „Powrót do korzeni” o wysiedleniu Ukraińców w 1947 roku (Danuta Zakrzewska)

Maria Kwarcieńska z Liceum Ekonomicznego w Gorlicach za pracę o deportacji ludności łemkowskiej w ramach akcji „Wisła” (Małgorzata Mięksisz-Müller, Irena Kordys)

II wyróżnienia (dyktafony)

Anna Busłowska z Zespołu Szkół Handlowo-Ekonomicznych im. Kopernika w Białymstoku za pracę „Zabłudowski cud” o stosunku władz do kultu, jakim miejscowa społeczność otaczała miejsce cudownego objawienia w połowie lat 60. (Andrzej Smolarczyk)

Katarzyna Hogendorf z I LO im. Kromera w Gorlicach za „Wielką historię małego miasta” — rekonstrukcję bitwy pod Gorlicami z I wojny światowej (Jadwiga Wróbel, Renata Kochan)

Aleksandra Bardjan z II LO im. Korczaka w Łańcucie za pracę „Witos w Rakszawie” w latach 30. (Iwona Styka)

Agnieszka Skrętkowicz z XV LO im. mjr. Wysockiego we Wrocławiu za obraz Wrocławia w relacjach pierwszych osadników (Sławomir Słomski)

Marcin Bartoń z III LO w Zamościu za zdokumentowanie pacyfikacji Skierbieszowa w 1942 roku (Miroslaw Celiński)

Wojciech Puch z LO w Szklarskiej Porębie za pracę o polsko-niemiecko-czeskiej rywalizacji o Szklarską Porębę w latach 40. (Krystyna Makles)

Dawid Piwowarski z XI LO im. Dąbrowskiej w Krakowie za pracę „Ksiądz Stanisław Palimąka — między prawdą a legendą” — próbę wyjaśnienia okoliczności śmierci w 1985 roku zasłużonego kapłana (Andrzej Grzywacz)

Paweł Smolik z I LO im. Konarskiego w Oświęcimiu za dociekliwość i wytrwałość w dokumentowaniu historii obozu w Jaworznie w latach 1943–56

Maciej Gałęza z LO w Lesku za „Ujarmiony San” — opis zmian, jakie spowodowało uregulowanie rzeki na przełomie lat 50. i 60. (Józefa Basak)

Paweł Gruchała z LO im. Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie za pracę „Mój dom rodzinny miejscem walki z pruskim zaborcą” w końcu I wojny światowej

Nagrody dla nauczycieli

I 1100 Stefan Dudra z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za opiekę nad czterema pracami zespołowymi i indywidualnymi 10 laureatów konkursu

II 900 Zofia Pióro z Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za opiekę nad trzema pracami zespołowymi i indywidualnymi 4 laureatów konkursu

III 600 Dariusz Okoń z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za opiekę nad dwiema pracami zespołowymi 6 laureatów konkursu

III 600 Maria Magdziarek z VIII LO im. Mickiewicza w Poznaniu za opiekę nad dwiema pracami: indywidualną i zespołową 6 laureatów konkursu

III 600 Józefa Basak z LO im. gen. Andersa w Lesku za opiekę nad dwiema pracami indywidualnymi 2 laureatów konkursu

III 600 Irena Anuszek z II LO im. Króla Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za opiekę nad dwiema pracami: zespołową i indywidualną 11 laureatów konkursu

III 600 Andrzej Smolarczyk z Zespołu Szkół Handlowo-Ekonomicznych im. Kopernika w Białymstoku za opiekę nad dwiema pracami: indywidualną i zespołową 5 laureatów konkursu.

Komunikat podpisało Jury Finałowe:

(–) Anna Radziwiłł
(–) Włodzimierz Borodziej
(–) Zbigniew Gluza
(–) Marcin Kula
(–) Andrzej Paczkowski

Warszawa, 18 czerwca 1999